

«Komme ditt rike»

Agenda for verdensmisjonsmøtet i Melbourne 1980¹

Det følgende er et utdrag og sammendrag av det reviderte utkast til agenda fra CWME-møtet i Wuppertal 14.-22. mai 1979. Det representerer ikke den endelige agenda, men vil antakelig ligge nær opp til denne, som kommer ut på nyåret 1980. Den gir nærmere presiseringer av seksjons- og gruppetemaer til Melbournemøtet, og dermed et bilde av hva som vil skje på denne økumeniske misjonskonferansen.

Seksjon I: Gledesbudskap for fattige

«Jesus ble født i fattige kår. Han begynte sin tjeneste, innvidd til «å forkynne et gledesbudskap for fattige . . . kunngjøre at fanger skal få frihet og sette undertrykte fri.» Dette gledesbudskap for fattige berører alle mennesker; det gjelder alle mennesker, men ikke på samme måte. For i sin forkynnergjerning erklærer Jesus at de som er velsignet av Faderen, vil arve Guds rike fordi de har gitt mat til dem som sulter, drikke til dem som tørster, har hjulpet de fremmede, de nakne, de syke og de i fengsel. Han ble ikke rik, men døde på korset, slik at alle kunne få adgang til Guds rike gjennom han.

Den viktigste oppgaven for denne seksjonen vil være å undersøke hva denne fundamentale dimensjon ved det bibelske budskap betyr for kirkens misjon i dag. Dette medfører at seksjonen må gi seg i kast med slike spørsmål som:

Hvem er de fattige?

Hva er deres rolle i meddelelsen av gudsríkets komme?

Hvordan arter kristne samfunn seg som omfatter både rike og fattige?

Hvordan kan budskapet om Riket fri oss alle fra synden som forårsaker fattigdom?

¹ Oversatt og tilrettelagt ved Ragnhild Mordt og Hans Arne Akerø, Mellomkirkelig Råd.

Hvis gledesbudskapet tilhører de fattige, hvordan kan det da ha seg at evangeliet ikke når ut til størstedelen av de fattige i verden?»

Etter en gudstjenestelig åpning og presentasjon av arbeidsoppgaven, vil man i en første arbeidsrunde gruppevis konsentrere seg om enkelte situasjonsrapporter med relevans for seksjonens emne. I annet plenumssamvær vil 4 talere fra forskjellige teologiske posisjoner, bl.a. latin-amerikansk frigjøringsteologi og gresk-ortodoks teologi, behandle emnet teologisk for gruppene ut fra Bibelen og samtiden diskuterer de ovenfornevnte spørsmål. Så ko-ordineres arbeidet, og det utformes rapporter og seksjonsdokument.

Seksjon II: Guds rike og menneskehetens kamp

«På talløse måter og steder i verden kjemper menneskene for livet, for verdighet og for mening. Guds rike er midt i blant oss, samtidig som det fremdeles ligger i framtiden. Som kristne forsøker vi å se tegnene på Guds rike midt i menneskehetens kamp og identifisere Guds gjerninger i vår historie så godt vi kan, og slik forstå mer fullstendig vårt misjonsansvar — som et kristent fellesskap som forholder seg til menneskenes kamp.

Det er vanskelig for oss å se kjennetegnene på Riket, og vi er nødt til å gå til Skriften og til våre felles erfaringer for å finne kriterier og retningslinjer som kan hjelpe oss til å oppdage og underbygge vårt ansvarlige misjonsarbeid og strategi mens vi tar del i avgjørende menneskelige kamper.

Hensikten med denne seksjon er ikke bare å gjenta en analyse av enkelte menneskelige kamper, heller ikke å foreskrive en del kristne svar på disse. Vår hensikt er snarere å se på Rikets forhold til menneskelig kamp og å finne fram til vårt misjonsansvar, samtidig som vi engasjerer oss i denne kampen.

Vår tro og vårt håp er at Gud vil oppfylle sitt løfte om rettferdighet, tilgivelse, forsoning, fred, nyskapelse og helbredelse som vil overskride enhver historisk situasjon. Intet samfunn kan gjøre krav på å ha virkeliggjort Guds rike. Ingen bevegelse kan gjøre krav på å bygge Riket. Vi kan ikke avgrense Riket til noen spesielle religiøse eller sekulære historiske institusjoner. Heller ikke kan vi hellige en bestemt politisk eller religiøs bevegelse. Vi kan ikke stenge Gud inne bak murene rundt vår egen horisont.

Når kristne medvirker i misjon, i bønn og i samfunnslivet i det de fullt ut tar del i menneskesamfunnets smertelige håp, vil de kunne dra kjensel på tegnene på gudsríkets nærvær. Deltaking i misjonsarbeid vil gjøre en i stand til å oppfatte disse tegnene. Kristne samfunn som medvirker i misjon har oppdaget Guds handlinger. Deres

erfaring er en stadig påminnelse om viktigheten av å være beredt til å dra kjensel på Guds overraskelser i historien.

Bibelske symboler, visjoner og tildragelser som gir uttrykk for Guds vilje kan illustrere hva det betyr når vi ber: «La ditt rike komme. La din vilje skje.» De hjelper oss til å identifisere eller å forestille oss mønstre, modeller, retningslinjer som kan hjelpe oss til å delta i den felles menneskelige søken etter en mer rettferdig sosial orden. De kan hjelpe oss til å formulere et mulig samfunnssyn som uttrykker noe av vårt endelige håp for Riket, og til å beskrive kirkenes spesielle misjonsansvar.

Noen synes at kampen er håpløs, mens andre ser bare liten sjanse for en meningsfull kamp. Fortvilelse eller lammelse inntreffer. Når vi ber «La ditt rike komme», og når vi søker etter Guds vilje selv midt oppe i håpløshet og meningsløshet, da er det vår tro at tegn til håp og til nytt liv vil vise seg, at Riket midt i blant oss åpenbarer seg til tross for sterke motvirkende krefter.

A. Guds rike og politisk kamp

Kristne samfunn rundt om i verden finner seg ansikt til ansikt med politiske realiteter og konflikter som de ikke kan stille seg likegyldige til.

Vår levende Herre gjennomgikk denne verdens kamper og bar byrden av verdens urettferdighet, og under rettleiding av hans Ånd ser disse samfunnene fram til det lovede Jerusalem.

Betydningen av dette løfte for vår tid må granskes i fellesskap — i betraktning av denne verdens uklare natur. Denne konferansen vil gi anledning til å engasjere seg i denne presserende oppgave.

Gruppene kunne kanskje utarbeide en grunnleggende tilnæringsmåte til emnet, utledet av deres forståelse av evangeliet om den lidende konge. Det kan godt være at våre aktuelle politiske valg er knyttet til ideologiske forutsetninger. Vil det være mulig å finne fram til hvilke teologiske motiver som er involvert i disse valg? Hvilken betydning kan vi som kristne finne i ideologiske håp (liberale, kristen-demokratiske, sosialistiske, konservative, marxistiske, nasjonalistiske osv.)? Når vi motsetter oss undertrykkelse — men også når vi fremmer gjenoppbygging — bør vi vel ikke unngå dilemmaet med voldelige eller ikke-voldelige midler.»

Gruppene arbeider her med den politiske undertrykkelse og menneskerettighetskampen i Nicaragua, Sør-Afrika og mht. minoritetsgrupper i Sovjet og USA. Teologisk arbeider man

bl.a. med spørsmål som: Hvordan forholder synd og tilgivelse seg til de politiske hendingsene rundt oss? Hvordan forholder løftet om Den hellige Ånd seg til vår politiske dommekraft?

B. Guds rike og økonomisk kamp

«Det hebraiske begrepet *shalom* viser til et samfunn hvor rikdom er skaffet til veie av fellesskapet og er fordelt på rettferdig måte. I den industrialiserte kapitalistiske verden etableres rikdom ved de man- ges arbeid. Men disponeringen av rikdommen kontrolleres av noen få som ikke står til ansvar overfor dem som har framskaffet den, og ofte ikke engang overfor de respektive nasjonale regjeringer. Som et resultat er det ofte tilfelle at «de rike blir rikere, og de fattige fattigere.»

Ettersom de industrialiserte land i den sosialistiske verden også opererer på verdensmarkedet, drar også disse fordel av den interna- sjonale økonomiske ordning på bekostning av de såkalte utviklings- land.

Det finnes en del mennesker i mange land som mener at dette sys- tem fungerer urettferdig og undertrykkende og kjemper for å bryte dette åk i stykker.»

Gruppen tar her opp det økologiske forvalteransvar overfor kommende generasjoner, og spørsmålet om hvilke midler som er akseptable å ta i bruk for å bekjempe utbytting.

C. Guds rike og ideologisk og religiøs kamp

«Religion har vært en permanent faktor i menneskehetens historie. Forsøk på å avskaffe religion har bestandig slått feil. I senere tid har flere ideologiske retninger forsøkt å bortforklare religionen. Noen ventet at religion skulle forsvinne som følge av økte kunnska- per og av at stadig større deler av naturen blir underlagt menneske- ne. Andre venter å komme fram til det samme gjennom en sam- funnsrevolusjon som skulle eliminere religionens skjulte røtter: nemlig det at et menneske blir undertrykt av et annet menneske. Atter andre var overbevist om at religion ville forsvinne etter hvert som kunnskapen om den menneskelige forstands muligheter økte.

Vi har kjennsgjeringene foran oss. Religion er en levende reali- tet, og dens fornøyelse er synlig overalt. Hendelsene i 1979 i Iran viste på en dramatisk måte den organiserte religions evne til å vende seg mot et av vår tids mektigste kongedømmer. Forandringer i In- dias og Israels forfatninger for å forhindre religiøse minoritetsgrup- pers aktiviteter, viser klart både makten til den organiserte religion og minoritetsgruppers nidkjærhet i sitt kall.

En lang rekke kritiske bevegelser i byområder dukker opp og trekker unge mennesker til seg, og dette skaper nye problemer for hele samfunnet. Den sekulære humanisme, som er tilbøyelig til å reagere på andre ideologiske forutsetninger, røper enten selv voksende religiøse tendenser (innvielsesseremonier, valfartssentra, holdninger til verdier) — eller de tar tilflukt til en agnostisisme som i seg selv er en bekjennelse av mangel på overbevisning.

Kjennsgjeringene foreligger. Spørsmålet til oss er: Hva forteller denne religionsfornyelsen oss kristne? Hvordan forholder den seg til vår søken etter Guds rike? Hvordan kan vi oppdage og følge vår misjonsforpliktelse?

For vår konferanse med temaet «La ditt rike komme» vil vi begrense vår oppmerksomhet til tre områder: Islam, sekulær humanisme og de nye religiøse bevegelser.»

På bakgrunn av Islams gjenoppvåkning og utvikling gjennom 70-årene til en kulturell, økonomisk og politisk maktfaktor vil en gruppe arbeide bl.a. med spørsmålet: Hvordan kan kristne samfunn vitne om evangeliet samtidig som de arbeider sammen med muslimer for fred og rettferdighet?

Overfor gruppen som arbeider med sekulær humanisme understrekes det at slike retninger eller ideologier bærer med seg et bevisst eller ubevisst syn på livets mening og menneskes plass i historien, deres rettigheter og ansvar. Utfordringen fra disse eksemplifiseres gjennom polsk marxisme, vestlig genetikk og brasiliansk teknokrati. Som i forrige gruppe tar man opp spenningen mellom samarbeid med slike overbevisninger og oppdraget med å peke på Kristus som nøkkelen til en sann forståelse av menneskene og livet.

I den tredje gruppen diskuterer man hvordan man skal tolke *homo religiosus*. Har kirken mislykkes i å meddele det kristne håp slik at det kan være svar på menneskers angst og fortvilelse? Situasjonsrapporter gis fra folk som arbeider i marken hvor forskjellige nye religiøse bevegelser virker.

Seksjon III: Kirken vitner om riket

«Kunngjøringen av evangeliet om Guds rike er grunnen til at kirken eksisterer. Kirkens budskap, på samme måte som Herrens budskap, konsentrerer seg om proklamasjonen av Riket, oppfordringen til omvendelse, til den radikale forandring av ens liv som nå er mulig. (Mk. 1, 14f).

Siden pinsedag, fra utløsningen av Den Hellige Ånd, feirer kirken den korsfestede og oppstandne Jesus i det den proklamerer herredømmet til «ham som er og som var og som kommer». Ved å forkynde evangeliet, ved å feire nattverd og ved å være et levende troens fellesskap bekjente urkirken seg som et eskjatologisk fellesskap, et pilgrimsfolk som levde i glødende forventning om Herrens gjenkomst og vitnet om ham for hele verden.

Seksjonen vil særlig behandle lokalkirkens forkynnerrolle sett i sammenheng med dens spesielle ansvar for å være en forsmak på Riket gjennom nattverdfeiringen, gjennom liturgien, men også gjennom menighetsfellesskapet – den nye situasjon mennesker opplever ved at lemmer på Jesu legeme deler sitt liv og sine ressurser med hverandre.

Første seksjon: plenum og gudstjeneste

En vesentlig del av plenum vil bestå av felles bønn. I tillegg til dette er det behov for en forklaring av seksjonens mål, og for et forslag til arbeidsplan.»

I gruppene vil man på en personlig måte snakke om hva evangelisering, omvendelse, dåp og kirkelig fellesskap betyr for hver enkelt deltaker.

Andre seksjon: plenum om «Utbredelse av Riket hos folk i deres egen kultur.»

«Evangeliet meddeles oss alltid iført kjøtt og blod. Kongen Jesus ble født i en krybbe og døde på korset. Reell kommunikasjon er mulig når kirken følger i fotsporene av hans lidelser og identifiserer seg med lidelsene og håpene til de mennesker som kirken søker å forkynne Riket til. I denne identifisering er den oppstandne Kristus til stede.

Evangelisering skjer innenfor en spesiell kulturell sammenheng. Den siste CWME-konferansen i Bangkok etterlyste et ansvarlig gjensvar på Kristi stemme, og ikke en kopi av fremmede omvendelsesmodeller, som er blitt påtvunget og ikke virkelig akseptert. Dette betød at det ikke bare var enhver kristens rett, men også hans/hennes plikt, å gjenreise sin egen kulturelle identitet. («Kultur former den menneskelige stemme som besvarer Kristi stemme»).

Det er også anerkjent at et dynamisk forhold mellom budskap og kultur er til stede i en gitt kulturell tradisjon. Historien om kirkens misjon viser klart forvirringen mellom den vestlige sivilisasjons verdier og evangeliets. Praksis i kirkene alle steder viser en akseptering av verdier i den sted-egne kultur som ikke er blitt målt mot evangeliets totale krav. Vi er også fristet til å forminske evangeliets krav for å vinne nye tilhengere, for å lette deres omvendelse til en utvannet form for kristenliv. Kirken må hverken bli helt identifisert med kulturen, eller fjernes fra den. Rikets komme og dets evangelium be-

dømmer kulturen, og kirkens rolle innen Riket er å tale om å peke på denne dom og virke for å omskape kulturen.»

Fem talere vil i andre seksjon plenum utfordre med eksempler på oversettelse av evangeliet til forskjellige kulturelle kontekster. I hver av seksjonsgruppene ønsker man å ha representanter fra tre eller fire ulike kulturer. Gruppene vil så ta opp forskjellige måter å vitne på, slik som personlig- og gruppeevangelisering, menneskerettighetskamp, helbredelse m.m. Etter dette vil man i tredje seksjon plenum kommentere og samordne tekster av forskjellig art fra gruppene, slik som vitnesbyrd, bønner, reaksjoner på plenumstalene m.m.

Seksjon IV: Den korsfestede Kristus utfordrer menneskelig makt

Innledning:

«Det er klart at temaet «La ditt rike komme» utløser spørsmålet om makt, for denne bønningen ber om et endelig gjennombrudd for Guds frelsende og humaniserende makt. Samtidig vet vi at det var gaven med allmakt fra Gud til den gjenoppstandne Kristus og Den Hellige Ånds kraft som pinsedag kom ned og satte seg på disiplene, som la grunnlaget for verdensmisjonen. Vi er gitt myndighet til å vitne om Guds herredømme, om hans endelige seier over det ondes sataniske krefter og strukturer. I den apokalyptiske bakgrunn for kampen mellom Guds herredømme og Satans rike har vi et tegn på at Herren har vunnet det avgjørende slaget.

Men den gjenoppstandne Herre er ingen annen enn den korsfestede Jesus av Nasaret, og nettopp hans inkarnasjon og livsstil utfordret menneskelig makt og de forutsetninger som den er bygget på (penger, prestisje, autoritet). Messias ble født i en stall (Lk. 2, 11f), og han ble båret fram til templet i overensstemmelse med de fattiges skikk (Lk. 2, 22-24). Hans ringe herkomst (Mk. 6, 2f) fikk folkene på hans hjemsted til å tvile på ham. I et forsøk på å peke ut strategien for hans kall (fristelsen, Mt. 4,8-10) avslo og trosset Jesus de etablerte krefter. Denne konfrontasjonen kom senere gjentatte ganger til syne i sammenstøt med de jødiske ledere og institusjoner.

Samtidig som Jesus viste sin guddommelige makt til å helbrede, til å fornye og sette mennesker fri, nektet han å innlate seg med den form for makt som hans folk hadde ventet at han ville ta på seg. I stedet lærte Jesus sine disipler at de måtte bli som barn (Mt. 18,1-4). Likhet, brorskap og gjensidig tjeneste skulle være tegn på en stikk motsatt ordning (Mt. 23,8; 20,25-28). Denne Messias ble torturert og korsfestet med medvirkning fra det romerske imperiums politistyrker. Hans disipler spredte seg og flyktet.

Formålet med denne seksjonen er å reflektere nærmere over seie-

ren i denne tilsynelatende maktesløshet, og på hvilken måte Guds makt blir brukt og ikke brukt. For korset, Kristi lidelse, representerer de maktesløses makt, alternativet til kongers styre (INRI). Korset er Guds og Kristi valg (Fil. 2) og en klar forkastelse av denne verdens ære og rikdom (1. Kor. 1,18). Gud forfekter ikke sitt styre ved å herske, men ved å tjene til det ytterste, ved helt å gi seg selv i betingelsesløs kjærlighet (Mk. 10, 42-45).

Underseksjon A: Kirkens makt

Det er et grunnleggende teologisk og historisk faktum at troen på Kristus ikke praktiseres individuelt, men i fellesskap som kirke. Troen lever i fellesskap – og universelt. Dette krever en slags struktur for å uttrykke og for å gjøre den universelle karakter mulig. Med utsettelsen av parusien, da kirken ble seg bevisst at den skulle leve videre i historien, ble institusjonaliseringen av kirken, og – i en utvidet betydning av ordet – hierarkiseringen trappet opp. Dette var en vanskelig prosess. På den ene side var det svært fristende å tilpasse de nye kristne ordningene etter modell av de eksisterende tradisjonelle religioner. Men på den andre siden var en institusjonalisering av kirken nødvendig for at den skulle kunne gjennomføre sitt kall. Organiseringen var nødvendig for at det kristne samfunn skulle kunne treffe avgjørelser i dogmatiske, etiske og liturgiske spørsmål. Det var nødvendig for å skape en tradisjon som kunne leve videre og gå i arv gjennom historien, og som kunne bevares tro mot det sentrale i Jesu Kristi budskap. Denne første institusjonalisering ga kraft og aktualitet til Jesu forkynnelse.

Den historiske utvikling og misbruk av kirkens institusjonelle makt i misjonerende øyemed har ofte ført til den antagelse at misjon bare kan gjennomføres av kristne og av kirker som er i besittelse av makt i form av kunnskaper, materiell eiendom og av en stor organisasjon. Men når en ser tilbake på misjonens begynnelse, vil en oppdage at den første misjonerende makt var Den hellige Ånd, og at den makt som apostlene stolte på var evangeliets kraft.

Underseksjon B: Maktforholdet i og mellom misjonerende kirker

Den manglende balanse i institusjonell makt er et sentralt spørsmål i forholdet mellom kirker. I tillegg til den dominanse og det avhengighetsforhold som er gått i arv fra fortiden, er delingen av materielle ressurser og personell ofte en anstøtssten.

Av avgjørende betydning er det faktum at den makt som er representert i materielle ressurser, kan gjøre oss blind for rekkevidden og kraften i åndelige ressurser. Det bibelske budskap til kirkene i Johannes Åpenbaring minner oss om at rikdom og fattigdom ikke bare skal forstås i materiell forstand: «Jeg vet at du er fattig, og likevel rik» (Åp. 2,9). «Jeg er rik, sier du. Jeg har overflod og mangler ingen ting. Men du vet ikke at du er elendig og ynkelig, blind, fattig og naken» (Åp. 3,11).

Våre anstrengelser for å dele ressurser i dagens verden må ses i sammenheng med urettferdighetene i den nåværende internasjonale økonomiske ordning. Denne situasjon hemmer våre muligheter til å oppnå en sann økonomisk deling av ressursene.

I en ny økonomisk ordning bør forholdet mellom kirkene være preget av gjensidighet, åpenhet og rettferdighet mellom partene. Delingen bør være en kristen gjerning i lydighet som er mer preget av kvalitet enn av kvantitet, slik at vi får være tjenere for hverandre. Dette betyr en forpliktelse på å dele det vi *er* som kristne, individuelt eller som samfunn, og ikke bare det vi *har*. Våre ressurser er av personlig, erfaringsmessig, teologisk, kulturell art og har ikke bare med finanser å gjøre.

Underseksjon C: Kirkens forhold til verdensmaktene

Ved å forkynne Guds rikes overhøyhet, slik dette har åpenbart seg i den korsfestede Jesus av Nasarets oppstandelse, relativiserer kirken all menneskelig makt. For å kunne fullbyrde sitt kall, er kirken forpliktet til å definere sin holdning overfor verdslige makter, dvs. regjeringer, flernasjonale korporasjoner, politiske verdensblokker, internasjonale finansorganisasjoner osv. Holdningene faller innenfor et felt som strekker seg fra medskyldighet i status quo, gjennom kritisk anerkjennelse av status quo (enkelte ganger som en «etablert» kirke, f.eks. Den svenske kirke, Den engelske kirke, Den romersk-katolske kirke i Italia) til det å utfordre status quo. Noen steder er kirken en bekjennende kirke som kan innta en profetisk holdning. Imidlertid er den ofte splittet innad. Når kirken ber «La ditt rike komme», blir det stilt spørsmål om makt og maktforhold. Hva lærer den lidende Kristus oss i våre forsøk på å finne veien i disse spørsmålene?»